

Jak pierwotny kontekst życia objawia wieczne Słowo Boże

Wstęp: Czym tak naprawdę jest Biblia?

Kiedy sięgamy po Biblię, często szukamy odpowiedzi, pocieszenia, wskazówek lub po prostu słowa, które rozjaśni nasz dzień. I bez wątpienia Słowo Boże ma moc, by to wszystko uczynić – i jeszcze więcej. Ale jeśli naprawdę chcemy zrozumieć, co Pan mówi do nas przez Pismo Święte, potrzebujemy czegoś więcej niż powierzchownego lub wybiórczego czytania. Potrzebujemy – jak powiedziała by dobry biblista – zrozumieć *Sitz im Leben*.

To niemieckie wyrażenie oznacza dosłownie „**sytuację życiową**” lub „**życiowy kontekst**” i stanowi jeden z kluczowych elementów współczesnej egzegezy biblijnej. Zostało ono rozwinięte szczególnie przez szkołę **krytyki form** (*Formgeschichte*) w XX wieku i próbuje odpowiedzieć na bardzo konkretne pytanie: **w jakim kontekście życia ludu Bożego powstał dany tekst?**

Dlaczego to pytanie jest takie ważne? Ponieważ Słowo Boże wcieliło się w historię – objawiło się w konkretnych narodach, z ich zmaganiem, nadziejami, lękami i radościami. Nie zostało podyktowane z nieba w próżni. Wyraziło się ludzkim językiem, w określonym czasie, by odpowiedzieć na rzeczywiste potrzeby. A kiedy odkrywamy *Sitz im Leben*, zbliżamy się nie tylko do pierwotnego znaczenia, ale także do wiecznego przesłania, które Duch Święty pragnie nam dziś przekazać.

I. Biblia zrodzona z Ludu i dla Ludu

W przeciwieństwie do innych świętych ksiąg, które powstały jako pojedyncze objawienia lub dyktanda, **Biblia jest żywą tkanką historii, poezji, prawa, proroctwa, mądrości i Ewangelii**, spisana w różnych momentach i miejscach. Od tradycji ustnych Starego Testamentu po listy św. Pawła – wszystko powstało w konkretnych okolicznościach.

Na przykład:

- **Księga Rodzaju** to nie tylko opowieść o początkach świata. To odpowiedź na wielkie pytania czasu wygnania: „Kim jesteśmy? Gdzie jest Bóg pośród chaosu?”
- **Psalmy** to nie tylko religijne wiersze. Wiele z nich było śpiewanych w Świątyni

Jerozolimskiej, inne powstały w cierpieniu wygnania, w walce lub jako dziękczynienie po zwycięstwie.

- **Ewangelia Marka** została napisana w prześladowanej wspólnocie. Dlatego jej przekaz jest szybki, nagły, surowy. Jezus jawi się jako cierpiący Mesjasz, który wspiera swoich w bólu.

W każdym przypadku *Sitz im Leben* rzuca światło na styl, treść i przesłanie. Zrozumienie kontekstu to otwarcie bezpośrednich drzwi do serca tekstu.

II. Skąd pochodzi pojęcie *Sitz im Leben*?

Termin ten został spopularyzowany przez **Hermanną Gunkela**, protestanckiego teologa XX wieku i pioniera krytyki form. Ten nurt badał, jak różne gatunki literackie Biblii (przypowieści, hymny, przysłowia, opowieści o cudach itd.) powstawały w specyficznych sytuacjach życia wspólnotowego.

Gunkel i jego uczniowie twierdzili, że **każda forma literacka odpowiada konkretnemu momentowi życiowemu**:

- Psalm błagalny powstaje w świątyni, gdy lud prosi o pomoc w obliczu zagrożenia.
- Opowieść o powołaniu prorockim rodzi się w czasie kryzysu narodowego, gdy Bóg wzywa kogoś, by przemawiał w Jego imieniu.
- List Pawłowy zostaje napisany, by skorygować błędy lub wzmocnić konkretną wspólnotę.

Aby zrozumieć wieczne przesłanie Biblii, musimy więc odkryć jej konkretny życiowy korzeń. Tylko wtedy unikniemy anachronicznych interpretacji, ideologicznych manipulacji czy uproszczonych dewocji, które wypaczają pierwotne przesłanie.

III. Znaczenie teologiczne: Co Bóg mówi dziś przez tę kluczową kategorię?

Teologia katolicka zawsze głosiła, że **Pismo Święte jest żywym Słowem**, natchnionym przez Boga i spisany przez ludzi. Czytanie Biblii wymaga więc podwójnej wierności: **Duchowi, który ją natchnął, i ludziom, którzy ją zapisali.**

Św. Jan Paweł II, w adhortacji apostolskiej *Verbum Domini*, przypomina:

„Słowo Boże nie wyraziło się w sposób abstrakcyjny, lecz w konkretnej historii zbawienia.” (VD, 7)

Poznanie *Sitz im Leben* oznacza uszanowanie tej konkretnej historii. Pozwala wcielonemu Słowu ponownie przemówić w naszej historii. Bo jeśli zrozumiemy, dlaczego i dla kogo został napisany dany fragment Pisma, lepiej pojmimy, jak **Bóg chce dziś mówić do naszego serca, do naszej wspólnoty, do naszego społeczeństwa.**

Konkretna ilustracja:

Kiedy Jezus ogłasza Błogosławieństwa (Mt 5,1-12), nie robi tego z trybuny politycznej. Głosi je **na górze**, jak nowy Mojżesz, przed tłumem ubogich, chorych, wykluczonych. *Sitz im Leben* jest tu kluczowy: to nie moralizatorski wykład, ale **prorockie ogłoszenie nadziei** dla tych, którzy cierpią. A to samo pocieszenie jest dziś dane wszystkim, którzy w ubóstwie materialnym lub duchowym wciąż wołają o sprawiedliwość.

IV. Zastosowania praktyczne: Jak mogę użyć tej klucza w codziennym życiu?

Możesz pomyśleć: „To brzmi bardzo naukowo... co to ma wspólnego z moim życiem?”
Znacznie więcej, niż ci się wydaje.

Oto kilka sposobów, jak zastosować *Sitz im Leben* w swojej lekturze duchowej:

1. Czytaj z pytaniami w sercu

Gdy czytasz jakiś fragment, zapytaj:

- Co przeżywała ta wspólnota w momencie powstawania tekstu?
- Na jaką potrzebę odpowiadał autor?
- Jakie doświadczenie Boga kryje się w tym słowie?

2. Rozpoznaj gatunek literacki

Przysłowie nie jest wizją prorocką. Przypowieść różni się od nakazu moralnego. Każdy

gatunek ma swój język, funkcję i styl. Ich znajomość pozwala uniknąć błędów interpretacyjnych i głębiej uchwycić przesłanie.

3. Połącz się ze swoim własnym *Sitz im Leben*

Co dziś przeżywasz? Jakie masz wyzwania, pytania, zranienia? Biblia to nie tekst z przeszłości – to **żywe Słowo, które chce się wcielić w twoją historię**. Gdy rozpoznasz swój własny kontekst życiowy, zobaczysz, że tekst przemawia do ciebie nową i potężną mocą.

4. Nie czytaj sam – buduj wspólnotę

Oryginalny *Sitz im Leben* wielu tekstów był wspólnotowy: zgromadzenia, liturgie, nauczanie ustne. Czytanie Biblii w grupie, w rodzinie, we wspólnocie parafialnej odtwarza to środowisko i umożliwia głębszy i bardziej przemieniający rezonans.

V. Lektura modlitewna: *Sitz im Leben* w Lectio Divina

Tradycja monastyczna rozwinęła formę duchowej lektury, która czerpie z tej mądrości: **Lectio Divina**. W niej wierzący przechodzi od lektury (*lectio*) do medytacji (*meditatio*), następnie do modlitwy (*oratio*), a na końcu do kontemplacji (*contemplatio*).

Włączenie pytania o *Sitz im Leben* do *lectio* pomaga wyostrzyć słuch: nie chodzi tylko o czytanie słów, **chodzi o słuchanie konkretnego głosu**, zakorzenionego w historii, który dziś nas wzywa.

VI. Inspirujący cytat biblijny

Św. Paweł, pisząc do chrześcijan w Rzymie, mówi coś, co doskonale podsumowuje to podejście:

„To wszystko, co niegdyś zostało napisane, zostało napisane dla naszego pouczenia, abyśmy przez cierpliwość i przez pociechę, jaką niosą Pisma, podtrzymywali nadzieję.” (Rz 15,4)

Przeszłość, oświetlona przez *Sitz im Leben*, staje się żywym źródłem **nadziei na dziś**.

Zakończenie: Odkryć Słowo jako wydarzenie

Sitz im Leben to nie akademicki kaprys. To duchowe, duszpasterskie, teologiczne i egzystencjalne narzędzie. Przypomina nam, że Słowo Boże nie jest martwym tekstem, ale **wydarzeniem**, które się aktualizuje za każdym razem, gdy je czytamy z wiarą, pokorą i pragnieniem prawdy.

W czasach zamieszania, powierzchowności i religijnej manipulacji, to narzędzie pozwala nam **powrócić do źródła**, słuchać z szacunkiem i odpowiadać z wiernością. Jak powiedział papież Benedykt XVI:

„Interpretacja Biblii zawsze powinna zmierzać do odkrycia, co Bóg naprawdę chciał przekazać poprzez ludzkie słowa.” (*Verbum Domini*, 34)

A więc, kiedy następnym razem otworzysz Biblię, nie szukaj tylko natychmiastowych odpowiedzi. Zapytaj o kontekst. O serce. O życie. Bo tam, w *Sitz im Leben*, **czeka na ciebie wieczne Słowo, które pragnie zamieszkać w twojej historii**.

A ty? Jaki jest twój *Sitz im Leben* dzisiaj?

Być może to właśnie stamtąd Bóg chce dziś do ciebie przemówić.